

PM Södertörns brandförsvärsförbund

Hantering och redovisning av förmånsbilar och tjänstebilar

1. Bakgrund, syfte och revisionsfrågor

Utifrån revisorernas löpande risk- och väsentlighetsanalys har revisorerna, inom ramen för 2017 års revisionsplan, beslutat sig för att genomföra en översiktlig granskning av förbundets hantering och redovisning av tjänstebilar och förmånsbilar.

Felaktigheter inom detta område kan leda till ett minskat förtroende från allmänheten. En sådan förmån bl.a. är privat nyttjande av tjänstebil eller på annat sätt missbrukande av tjänstebil eller förmånsbil. Detta område har inte granskats under de senaste åren. Revisorerna har därför beslutat om att genomföra en granskning av förbundets hantering av tjänstebilar och förmånsbilar.

Den revisionsfråga som ska besvaras är:

Har direktionen för Södertörns brandförsvärsförbund säkerställt en ändamålsenlig hantering och redovisning av tjänstebilar och förmånsbilar?

För att besvara revisionsfrågan har följande kontrollmål utarbetats:

- Det finns fastställda regler och rutiner samt skriftlig dokumentation över beslut kopplat till användande av tjänstebil/förmånsbil (beslutsrätt, inköpsrätt, användningsrätt mm)
- Att regler för förmånsbilar efterlevs (kontroll av körjournaler, privat användning mm)
- Att förmåner och ersättningar kopplade till förmånsbilar redovisas i enlighet med gällande skattelagstiftning (förmånsvärde, arbetsgivaravgifter, registrering i fordonsregister mm)
- Att kostnader förenade med förbundets förmånsbilar är korrekt redovisade (såsom drivmedel, extrautrustning mm)

2. Metod, avgränsning bakgrundsinformation

Den översiktliga granskningen avgränsas till ovanstående revisionsfråga och kontrollmål.

Vi har genomfört en kombination av granskningsmetoder för att genomföra denna översiktliga granskning vilka omfattar:

- Intervjuer med brandchef, produktionschef, produktionsledare för den tekniska driften och ekonomichef
- Dokumentstudier
- Verifiering genom stickprov

Rapporten har faktagranskats av berörda inom förbundet.

Av utdrag från fordonsregistret per den 27 november 2017 framgår att det finns 219¹ registrerade fordon på förbundet, enligt följande fördelning:

¹ Varav 218 i trafik och en avställd

Fordonstyp	Antal
Lastbil	79
Släp	72
Personbil	50
TGSK	9
TGV	5
TGHJUL	4
	219

Granskningen avgränsas dock endast till de bilar som ingår under fordonstypen "personbilar" i tabellen ovan och har avgränsats till stationsbilar, bil för räddningschef i beredskap, och de förmånsbilar som finns inom förbundet. Nedan beskrivs kortfattat vad som omfattas av dessa tre kategorier av personbilar:

Stationsbilar

Stationsbilarna är förbundets "bilpool" och består av ett antal bokningsbara bilar. Bilarna kan bokas för t.ex. möten, tillsyn etc. Normalt ca två bilar per brandstation. Bilarna bokas i Outlook, och det finns inget krav på att uppge i vilket syfte bilarna används. Alla stationsbilar har drivsmedelskort men detta måste användas i kombination med ett personlig kort och på så sätt håller man koll på vem som har tankat. Nycklarna förvaras på olika sätt på de olika brandstationerna. Bilarna är stripade.

Fakta granskade stationsbilar:

- inköpspris ca: 230 tkr/bil
- inköpta 2015 (övriga ej granskade stationsbilar är mellan 0-10 år gamla)
- antal körda mil uppgår till mellan 1 946 och 2 045 mil för de två stickprovsmässigt granskade bilarna (per granskningstillfället november 2017)

Utöver ovanstående finns det även ett ca 20-30 anställda med bilavtal, d.v.s. anställda som förbundit sig att använda egen bil i tjänsten. I princip ska dessa personer inte nyttja stationsbilarna, men detta följs inte aktivt upp. Bilavtalen förvaras, enligt uppgift, i respektive anställds personakt. Bilavtalen har ej ingått i granskningen.

Bil för räddningschef i beredskap

Bil för räddningschef i beredskap är en bil som endast används av ledningen (tre personer – samma personer som har förmånsbil). Nyckeln förvaras hos brandchefen. Bilen är inte stripad.

Fakta bil för räddningschef i beredskap:

- inköpspris ca: 380 tkr
- inköpt 2015
- antal körda mil 2 546 mil (per granskningstillfället november 2017)

Förmånsbilar

Det finns tre personer med förmånsbil. Bilarna är inte stripade men har kojaklampa. Inget krav på att de ska vara röda. Bilarna byts ut var tredje år.

3. Resultat av granskningen

Det finns fastställda regler och rutiner samt skriftlig dokumentation över beslut kopplat till användande av tjänstebil/förmånsbil (beslutsrätt, inköpsrätt, användningsrätt mm)

Iakttagelser

Av förbundets delegationsordning framgår att lönesättning för brandchef och produktionschef görs av direktionens ordförande. I samband med granskning av underlag för körjournal för en av förmånsbilarna noterade vi dock en instruktion avseende tjänstebil daterad 1997 och som är upprättad av Haninge kommun. I våra uppföljande intervjuer med förbundet samt vid vår verifiering (se kommande avsnitt) kan vi konstatera att denna instruktion varken är känd eller efterlevs.

Utöver ovanstående finns inga policies, riktlinjer eller rutinbeskrivningar avseende beslut, inköp, användning, hantering etc. kopplat till förbundets stationsbilar och förmånsbilar.

Bedömning och rekommendation

Utifrån ovanstående gör vi bedömningen att kontrollmålet inte är uppfyllt.

Vi rekommenderar direktionen att säkerställa att det fastställs heltäckande, dokumenterade policies/riktlinjer/rutiner avseende förbundets hantering och redovisning av fordon.

Att regler för förmånsbilar efterlevs (kontroll av körjournaler, privat användning mm)

Iakttagelser

Som framgår av kontrollmålet ovan finns inga dokumenterade rutiner eller riktlinjer kopplat till granskningsområdet. Utifrån våra intervjuer har dock nedanstående rutiner beskrivits för oss.

När det gäller förmånsbilarna samt bil för räddningschef i beredskap gör vi följande iakttagelser:

- När det gäller anskaffande av förmånsbil för brandchef och produktionschef, uppges direktionens ordförande ha godkänt detta muntligen. Vi kan med anledning av detta inte verifiera beslutet. När det gäller anskaffningen av den tredje förmånsbilen finns heller inget skriftligt beslut, utan även denna uppges ha godkänts muntligen av brandchefen.
- Det finns ingen fastställd beloppsgräns för anskaffande. Ett riktmärke uppges vara 7,5² prisbasbelopp, men med en individuell bedömning vid varje anskaffande utifrån säkerhet, krav etc. En av de som har förmånsbil uppger att denne erhållit en ram på 400 tkr brutto vid anskaffandet av två tidigare förmånsbilar och att 350 tkr netto gällt som ram vid anskaffning av befintlig förmånsbil. Vi kan konstatera att samtliga förmånsbilar inköpta under 2017 överstiger 7,5 prisbasbelopp³. Vi kan även konstatera att bil för räddningschef i beredskap överstiger 7,5 prisbasbelopp.
- Det finns ingen fastställd kravlista på vad en förmånsbil bör utrustas med. Dock framgår vid intervju att alla förmånsbilarna bör vara fyrhjulsdrivna och lite säkrare för att kunna klara en uttryckning. Motsvarande krav uppges även ställas på bil för räddningschef i beredskap.

² Prisbasbelopp för 2017 är 44 800 kr, 7,5 prisbasbelopp = 336 000 kr. Källa: SCB

³ I vår avstämning har vi tagit hänsyn till både bilens inköpspris samt kostnader för eftermonterad utrustning, vinterdäck etc. för en bil är inköpspriset understigande 7,5 prisbasbelopp men den totala kostnaden inkl. vinterdäck överstiger 7,5 prisbasbelopp.

- Utöver tjänstebilsinstruktionen från 1997 (se kontrollmålet ovan), finns inga skriftliga rutiner kring redovisning/hantering av körjournaler eller hur dessa ska upprättas. Vi har i samband med granskningen genomfört en stickprovskontroll av två månaders körjournaler mot upprättad månadsjournal för förmånstagare med förmånsbil mot motsvarande lönespecifikation. Vi kan konstatera att redovisning gjorts och överensstämmer för de olika delarna för två av tre förmånsbilar. För en av förmånsbilarna saknas redovisning, då körjournal, enligt uppgift, endast lämnas in 1-2 ggr år.
- Det finns inga dokumenterade regler för användande eller hantering av bil för räddningschef i beredskap och heller inte några kontroller för att följa upp huruvida bilen används privat.

När det gäller stationsbilarna gör vi följande iakttagelser:

- Anskaffande av övriga stationsbilar görs utifrån tilldelad investeringsram.
- Det finns inga dokumenterade regler för användande eller hantering av stationsbilar och heller inte några kontroller för att följa upp huruvida bilarna används privat.
- Bokning av en stationsbil görs genom Outlook där respektive bil har en egen kalender. En bokning kan tas bort, men endast av den användare som gjort bokningen. Det finns inget krav att vid bokningen uppge syfte med resan. Vi har inom ramen för granskningen översiktligt kontrollerat bokningar för en vecka för en bil i Outlook och kan konstatera att de ser väldigt olika ut för vad som anges vid bokning. Vi noterar att det för några bokningar t.ex. endast uppges initialer för den som bokat.

Bedömning och rekommendation

Utifrån ovanstående gör vi bedömningen att kontrollmålet inte är uppfyllt. Vi rekommenderar, utöver vår rekommendation i föregående kontrollmål, att förbundet utarbetar kontroller som säkerställer att förbundets regler efterlevs.

Att förmåner och ersättningar kopplade till förmånsbilar redovisas i enlighet med gällande skattelagstiftning (förmånsvärde, arbetsgivaravgifter, registrering i fordonsregister mm)

Iakttagelser

De anställda med förmånsbil förmånsbeskattas för denna. Vi har inom ramen för granskningen rimlighetsbedömt att förmånen har beskattats enligt gällande skattelagstiftning för två bilinköp 2013 och tre bilinköp 2017.

Vi noterar följande gällande inköpta förmånsbilar 2013:

- För förmånsbilarna inköpta 2013 har vi gjort en rimlighetsbedömning mellan, faktura, förbundets underlag för beräkning av förmånsskatt och skatteverkets ”tabell för värdering av bilförmån⁴”. Utifrån denna jämförelse synes beräknat förmånsvärde av förbundet rimligt.
- För förmånsbilarna inköpta 2013 har vi även gjort en kontoanalys för att identifiera eventuella inköp till förmånsbilen eller eftermontering av extrautrustning (såsom vinterdäck, lackförsegling, dragkrok, taktäck etc.) och säkerställa att eventuella sådana kostnader även finns medtagna i förbundets beräknade förmånsvärde. Inga sådana tillägg finns medtagna i förbundet beräkning av förmånsvärdet utan det är endast inköpspriset för bilen som ligger till grund för beräkning av förmånsvärdet. Utifrån vår kontoanalys vi kan däremot konstatera att bägge bilarnas bilkonton har belastats med vinterdäck och lackförsegling vilka borde ha tagits upp till förmånsbeskattning.

⁴ SKVFS 2014:13

Vi noterar följande gällande inköpta förmånsbilar 2017:

- För förmånsbilarna inköpta 2017 har vi gjort en rimlighetsbedömning mellan faktura, förbundets underlag för beräkning av förmånsskatt och skatteverkets ”tabell för värdering av bilförmån⁵”. Utifrån denna jämförelse synes beräknat förmånsvärde för nybilspriset av förbundet rimligt.
- För förmånsbilarna inköpta 2017 har vi även gjort en rimlighetsbedömning gällande den extrautrustning som, utöver det skattemässiga nybilspriset, ligger tillgrund för beräkning av förmånsvärdet. Utifrån denna genomgång synes beräknat förmånsvärde för extrautrustning av förbundet rimligt.
- Dessutom har vi genomfört en kontoanalys för förmånsbilarna inköpta 2017 för att identifiera eventuella ytterligare inköp till förmånsbilen (utöver ovanstående granskning av fabriksmonterad extrautrustning) eller eftermontering av extrautrustning (så som vinterdäck, lackförsegling, dragkrok, takräcken etc.) och säkerställa att eventuella sådana kostnader även finns medtagna i förbundets beräknade förmånsvärde. Utifrån vår kontoanalys vi kan konstatera att ett bilkonto har belastats med dragkrok vilket borde ha tagits upp till förmånsbeskattning.

I samband med granskningen gjorde förbundet en genomlysning av 2017 års inköpta förmånsbilar där de konstaterade att bilförmånen var felaktig för samtliga tre bilar. En korrigerings av bilförmånen har skett i november och en retroaktiv löneförmån har belastat de tre medarbetarna som har förmånsbil. Vi har i samband med granskningen tagit del av beräkning och lönespecifikationer och därmed kunnat att verifiera att korrigeringen har skett. Vi kan dock konstatera att det kvarstår ett felaktigt beräknat förmånsvärde på en förmånsbil där eftermontering av dragkrok ännu inte finns med i förmånsvärdet. Korrigerings kommer, enligt uppgift, ske på decemberlönen.

Iakttagelser granskning av drivmedelsförmån

De anställda med förmånsbil betalar ej drivmedlet för privatkörningen. Dock ska de förmånsbeskattas för drivmedelsförmånen. Enligt de regler som tillämpas inom förbundet beräknas drivmedelsförmånen ut genom att de privat körda kilometrarna multipliceras med 0,65 kr. Det är således detta belopp som ligger tillgrund för beskattningen. Detta är inte i enlighet med gälla skattelagstiftning för drivmedelsförmån där följande framgår⁶:

Om arbetsgivaren bekostar drivmedlet för privatkörningen uppkommer en skatte- och avgiftspliktig förmån utöver själva bilförmånsvärdet. Underlaget för beräkning av arbetsgivaravgifter är marknadsvärdet, det vill säga normalt arbetsgivarens faktiska kostnad för drivmedlet inklusive moms.

Vid beräkning av skatteavdrag och vid redovisning på kontrolluppgift ska marknadsvärdet dock räknas upp med faktorn 1,2. Om marknadsvärdet för en liter bensin är 14 kronor beskattas den anställde för ett förmånsvärde på (14 kronor x 1,2 =) 16,80 kronor.

Utgångspunkten är att den anställde ska beskattas för allt drivmedel som förbrukats för förmånsbilens totala körsträcka under beskattningsåret och att arbetsgivaren ska betala arbetsgivaravgifter på samma underlag. Om den anställde använt bilen för tjänsteresor och på ett godtagbart sätt kan dokumentera dessa ska endast förbrukningen för resterande körning (privatkörningen) beskattas. Dokumentationen görs normalt sett med hjälp av en körjournal.

Enligt uppgift från förbundet kommer rättning att ske från och med januari 2018.

⁵ SKVFS 2017:10

⁶ Skatteverket

Bedömning och rekommendation

Utifrån ovanstående gör vi bedömningen att kontrollmålet inte är uppfyllt. Bedömningen grundar sig på att avvikelser noterats gällande korrekt beräkning av förmånsvärde för själva bilförmånen (kopplat till tilläggsutrustning) samt felaktigt förmånsvärde för den drivmedelsförmån som uppstår i och med att drivmedelskostnaden för den anställda som kör privat är betydligt lägre än marknadspriset.

Vi rekommenderar direktionen att säkerställa att korrekt förmånsbeskattning säkerställs för både bilförmånen och drivmedelsförmån.

Att kostnader förenade med förbundets förmånsbilar är korrekt redovisade (såsom drivmedel, extrautrustning mm)

Se kontrollmålet ovan.

Bedömning

Utifrån de avvikelser som noterats i kontrollmålet ovan gör vi bedömningen att kontrollmålet inte är uppfyllt.

4. Sammanfattande bedömning

Efter genomförd granskning gör vi bedömningen att direktionen för Södertörns brandförsvärsförbund inte har säkerställt en ändamålsenlig hantering och redovisning av tjänstebilar och förmånsbilar. Bedömningen baseras på ovanstående iakttagelser och framförda rekommendationer, per kontrollmål, som framgår av resultatavsnittet (avsnitt 3). Vi förutsätter att åtgärder vidtas med anledning av de brister som noterats.

2017-12-11

Sofia Nylund

Certifierad kommunal revisor

Projektledare

Richard Vahul

Uppdragsansvarig

Certifierad kommunal revisor/Auktoriserad revisor